

Majewski, Dariusz

"Duchowieństwo diecezji płockiej",
Michał Grzybowski, t. 1, cz. 1, Płock
2007, t. 1, cz. 2, Płock 2008, t. 2, Płock
2010 : [recenzja]

Studia Płockie 40, 315-316

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Michał Grzybowski, *Duchowieństwo diecezji Płockiej*, t. 1, cz. 1, Płock 2007, ss. 616; t. 1, cz. 2, Płock 2008, ss. 491; t. 2, Płock 2010, ss. 457.

Studia z dziedziny prosopografii znane są w badaniach historycznych od najdawniejszych czasów. Życie ludzi związanych z danym terenem czy odgrywających ważne role w dziejach od zawsze interesowały historyków różnych epok. Przykładów takich opracowań jest bardzo wiele i trudno by je wszystkie wymieniać. Prace tego typu posiadają duże walory poznawcze jak również przyczyniają się do przybliżania klimatu danej epoki życia ich bohaterów, a także zrozumienia procesów historycznych wówczas zachodzących. Prosopografia zajmuje się opisem osób na różnych płaszczyznach, a studia posopograficzne dotyczą osób posiadających jakiś wspólny, łączący je element. Może nim być aspekt terytorialny, chronologiczny, przynależność do danej grupy społecznej, etnicznej czy religijnej.

Dotychczas nie mamy zbyt wielu opracowań z prosopografii kościelnej. Powstały prace dotyczące posopografii zakonnej np. konwentów cysterskich i siostr benedyktynek¹. Powstało również kilka opracowań dotyczących duchowieństwa diecezjalnego, przeważnie w okresie międzywojennym², znacznie rzadziej z czasów wcześniejszych³. Gro jednak polskich diecezji nie posiada opracowań biograficznych czy prosopograficznych swojego duchowieństwa. Z tym większym uznaniem trzeba przyjąć inicjatywę Księdza Profesora Michała Grzybowskiego opracowania biogramów duchowieństwa diecezji płockiej począwszy od wieku XX, aż do czasów najodleglejszych. Dotychczas ukazały się trzy części tego opracowania. Dwie pierwsze stanowiące tom pierwszy dotyczą duchownych, którzy przyjęli święcenia kapłańskie w wieku XX. Tom drugi dotyczy księży święconych w wieku XIX.

¹ Patrz, J. Marszalska, W. Graczyk, Z badań nad prosopografią konwentów cysterskich na ziemiach polskich, „Nasza Przeszłość”, Tom 115, 116 (2011), s. 475-484; M. Borkowska, Panny siostry w świecie sarmackim, Warszawa PWN 2002.

² Np. W. Filipowicz, Duchowieństwo diecezji płockiej w latach 1918-1939, Oberwład-Płock 2003; A. Szal, Duchowieństwo diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego w latach 1918-1939, Przemyśl 1990; B. Stanaszek, Duchowieństwo diecezji sandomierskiej w latach 1918-1939, Sandomierz 1999; J. Walkusz, Duchowieństwo katolickie diecezji chełmińskiej.

³ Zob. M. Różański, Duchowieństwo parafialne archidiecezji łódzkiej w XVIII w. Studium posopograficzne, Łódź 2010.

Tom pierwszy w dwóch częściach utrwała pamięć duchownych, którzy sakrament święceń otrzymali powyżej roku 1901. Część pierwsza tego tomu, zawiera biogramy dwóch biskupów ordynariuszy oraz 280 kapłanów, część druga zawiera również biogramy dwóch biskupów i 312 kapłanów z XXw. Ważną rzeczą jest fakt uwzględnienia w tym tomie biogramów tych duchownych diecezji płockiej, którzy po reorganizacji Kościoła Katolickiego w Polsce w roku 1925 znaleźli się w nowo utworzonej diecezji Łomżyńskiej lub odeszli do diecezji Włocławskiej. Znaleźć tam można również informacje o kapłanach, którzy inkardynowani do diecezji płockiej, z różnych powodów pracowali poza jej granicami.

Tom drugi opracowania jest poświęcony duchownym, którzy swoje kapłaństwo przeżywali w wieku XIX. Zawiera on biogramy sześciu biskupów i 313 kapłanów. Do opracowania poszczególnych biogramów wykorzystano, jak zapewnia autor, wszystkie dostępne źródła i materiały z Kurii Diecezjalnej w Płocku, Archiwum Diecezjalnego, Archiwów Państwowych, Akt parafialnych, Kronik parafialnych, Wykazów duchowieństwa i innych źródeł. Co ważne na końcu każdego biogramu podana jest bibliografia informująca, gdzie można znaleźć bardziej szczegółowe dane o omawianych postaciach. Swoje dzieło Ksiądz Profesor Grzybowski, jak sam pisze we wstępie, traktuje jako, „wyraz wdzięczności dla tych wszystkich kapłanów którzy podjęli trud ewangelizacji i starali się wiernie służyć Bogu i ludziom, a także dowodem pamięci o nich”

Dzieło Księdza Grzybowskiego nie jest zakończone, przewidziane są następne tomy, dotyczące duchowieństwa płockiego w czasach przedrozbiorowych. Jednak nawet w obecnym kształcie jest to dzieło prawdziwie unikalne w skali ogólnopolskiej. Żadna inna polska diecezja nie posiada opracowania swego duchowieństwa w XIX i XX w. na taką kompletną skalę. Jest to więc na polskim gruncie praca wręcz pionierska. Pozwala na zapoznanie się z biogramami kilkuset księży pracujących w diecezji płockiej w ciągu ostatnich dwu stuleci. Jest bezcenną pomocą dla badaczy nie tylko historii diecezji płockiej, ale także dla badaczy dziejów Mazowsza, regionalistów, ludzi zajmujących się przeszłością, tak dziś modnych, małych ojczyzn, jakimi są parafie czy dekanaty katolickie. Dzięki niej możemy uświadomić sobie jak wiele do życia tych lokalnych społeczności wnosili miejscowi duszpasterze.

Na marginesie warto wspomnieć, że omawiana książka Księdza Profesora M. Grzybowskiego została w bieżącym roku uznana, przez redakcję, „Tygodnika Ciechanowskiego” za najlepszą książkę Północnego Mazowsza i otrzymała wyróżnienie „Liber Mazovia”

Ks. Dariusz Majewski